

AJOKORTTILAIN MUUTOS 1.7.2018

Tämä moniste täydentää ”*Opettaisinko opetusluvalla - opettajan eväät opetuslupaopetukseen*” -kirjaa. Monisteessa käydään läpi uuden Ajokorttilainsäädännön vaikutukset B-opetuslupaopetukseen. Monisteessa keskitytään lainsäädännössä tapahtuneisiin muutoksiin.

Uusi ajokorttilaki astui voimaan 1.7.2018. Peruseriaate uudessa laissa on, että oppilas saa itsenäisesti valita tarvitsemansa koulutuksen määrän ja sisällön. Lainsäätäjät ei määrittele kuin tietyt minimiit (*Ensimmäisen ajokortin suorittajan -koulutus* (EAS), *riskien tunnistamiskoulutus* ja 10 tuntia ajo-opetusta), oppilas ja opettaja yhdessä katsovat mitä näiden päälle tarvitaan.

B-ajokorttiopetuksessa siirryttiin yksivaiheiseen tutkintoon eli 1.7. jälkeen B-kortti saadaan kerralla eikä tutkinnon jälkeen ole erillistä harjoittelu- ja syventävää vaihetta.

OPETUSLUVAN JA AJOKORTTILUVAN HAKEMINEN

Opetuslupaopettajan vaatimuksista poistui uuden lain myötä aiemmin pakollinen opetuslupaopettajankoe.

B-luokan opetuslupaopettajan edellytykset ovat:

- *opettajan vähimmäisikä 25 vuotta*
- *hakijalla on ollut B-luokan ajokortti vähintään viiden vuoden ajan*
- *hakija on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan opetustehtävään sopiva (luvan saamisen esteitä mm. ajokieltoon joutuminen viiden edellisen vuoden aikana sekä päihde- tai huumeriippuvuus)*

B-luokan opetuslupa myönnetään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja opetuksen saa aloittaa, kun oppilas on täyttänyt 16 vuotta. Luvan voimassaolo päättyy, kun oppilas läpäisee kuljettajantutkinnon.

Oppilaan ajokorttiluvan hakemisessa on uutta se, että ensimmäistä ajokorttia hakevan ei tarvitse enää toimittaa hakemuksen liitteenä lääkärintodistusta, jos hänellä ei ole ajoterveyteen vaikuttavia sairauksia. Tällöin riittää ruksin merkitseminen hakemuskäytöksessä kohtaan ”*vakuutan, että minulla ei ole mitään lomakkeen kääntöpuolella eriteltyä sairautta, vammaa tai oiretta koskien ryhmän I ajoterveysvaatimuksia*”. Silmälaseja tarvitseva ruksaa myös lisäkohdan ”*Käytän silmälaseja/piilolinsejä*”.

Lomakkeen kääntöpuolella on lueteltuna 18 eri sairausryhmää, joita potevien täytyy edelleen toimittaa lääkärintodistus ensimmäisen ajokorttihakemuksen liitteenä. Ryhmään kuuluvat mm. etenevä silmätauti, verenkiertohäiriöt, unettomuus, psyykkiset ja neurologiset häiriöt, päihderiivutukset sekä joukko tuki- ja liikuntaelinten vammoja.

Ajokorttia hankkivan ei tarvitse toimittaa uusia passikuvia, jos poliisilla tai Traficomilla on hänen kuvansa ennestään rekisterissä. Tällöin hän ruksaa ajokorttilupahakemuksen kohdan ”*Hyväksyn, että ajokortissani käytetään ajokortti- tai passikuvarekisterissä olevaa kuvaa ja nimikirjoitusnäytettä*”.

Ajokorttiluvan voimassaolo tarkistetaan siinä vaiheessa kun oppilas tulee teoriakokeeseen eli opetuslupaopetuksen saa aloittaa vaikka ajokorttilupa ei olisikaan vielä voimassa.

Ikäpoikkeuslupa:

Uusi ajokorttilaki lisäsi mahdollisuuksia saada ajokortti jo 17-vuotiaana. Aikaisemmin ikäpoikkeus oli mahdollista vain ammatillisen kuljettajakoulutuksen yhteydessä, mutta uuden lain myötä kuka tahansa jolla on erityisiä syitä voi jättää Traficomille hakemuksen B-kortin saamiseksi 17-vuotiaana.

Erityisiksi syiksi hyväksytään mm. puuttuvat joukkoliikenneyhteydet työn, koulun tai harrastusmahdollisuuksiin pääsemisen takia ja se että perheessä ei pystytä järjestämään järjeviä kuljetusratkaisuja näihin pääsemiseksi. Myös perheen toimeentuloon ja välttämättömien päivittäistarpeiden hoitamiseen liittyvät näkökohdat huomioidaan hakemuksen tarpeellisuutta arvioitaessa.

Ikäpoikkeusluvan hakeminen maksaa aina 100 euroa. Jos ikäpoikkeuslupa myönnetään, niin hakija saa mennä B-luokan teoriakokeeseen jo 16-vuotiaana ja sen jälkeen ajokokeeseen heti 17 vuotta täytettyään.

OPETUSAUTOON LIITTYVÄT SÄÄDÖKSET

Opetusajoneuvossa on edelleen oltava erillinen jarrupoljin opettajaa varten, mutta opetusautoa ei enää tarvitse muutoskatsastaa. Tutkinnonvastaanottaja testaa polkimen toimivuuden ajokokeen yhteydessä ja myös poliisi voi testata laitteen toimivuutta tienvarsitarkistuksissa.

ENSIMMÄISEN AJOKORTIN SUORITTAJAN KOULUTUS

Kaikkien ajokorttia suorittavien tulee *ensimmäisen ajokortin suorittamisen* yhteydessä saada liikenneopettajalta neljä tuntia teoriaopetusta tieliikenteen perusteista (EAS-koulutus). Tätä koulutusta ei siis tarvita, jos oppilaalla on ennestään traktori-, mopo- tai kevarikortti.

EAS-koulutuksessa käsitellään seuraavia aiheita:

- *Liikennejärjestelmä ja kuljettajan vastuu liikenteessä (liikenteen vuorovaikutus)*
- *Liikennesäännöt*
- *Erilaiset tienkäyttäjät ja niiden säännöt (turvallinen ja ympäristöä huomioiva ajotapa, muiden tienkäyttäjryhmien huomioiminen)*
- *Asenteet ja suhtautuminen liikenteen haasteisiin (uuden kuljettajan riskit, turvalaitteet, ennakointi)*

Koulutuksen voi antaa vain autokoulu tai muu Traficomien hyväksymä kouluttaja. Opetuslupa -sivustolta voit ostaa palvelusetelin Antin Autokoulun tarjoamaan EAS-koulutukseen virtuaaliopetuksena. Osallistumisesta saa autokoulun antaman todistuksen. Tunnille osallistumiseen tarvitaan kameralla ja mikrofonilla varustettu tietokone, tabletti tai älypuhelin. Tämä koulutus pitää olla saatuna ennenkuin opetuslupa-ajoja voi aloittaa. EAS-todistus pitää olla mukana opetuslupa-ajoissa.

OPETUSLUPAOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

On virheellinen johtopäätös ajatella, että opetuksen tarve olisi lakiuudistuksen takia vähentynyt, koska laissa määrättyjä pakollisia osuuksia on nyt vähemmän. Laadukkaan opetuksen tarve on pikemminkin korostunut, koska lakiuudistus tuo teoriakokeeseen 10 lisäkysymystä (yhteensä 70 kysymystä) ja pidentää ajokokeen kestoja yhteen tuntiin.

Tmi Karvatassu suosittaa, että opetuslupaopettaja seuraa opetuksessaan *Opetusluvalla opettamaan* -kirjaa ja harjoittelee riittävästi autolla ajoa Opetuslupakirjaan sisältyvien ajo-ohjeiden mukaisesti. Pakolliset autokouluteoriat voi suorittaa *opetuslupa.fi* -sivustolla myytävän palvelusetelin avulla Antin Autokoulun tarjoamina virtuaalitunteina. Palvelusetelin myötä saat samalla käyttöösi kahdeksi vuodeksi sähköisen oppikirjan sekä sähköiset harjoitusmateriaalit teoriakokeeseen. Harjoitustehtäviä on yli 1000 kpl ja ne on linkitetty oppikirjaan niin, että pääset heti tarkistamaan asian oppikirjasta. Samalla palvelusetelillä saat lisäksi mahdollisuuden osallistua neljälle vapaaehtoiselle lisäteoriatunnille (*B1 – Ajokorttiluokkakohtaiset erityispiirteet ja kuljettajantutkinto, B2 – Ajolinjat ja ajovuorot risteyksissä, B3 – Ajaminen taajamaliikenteessä ja pysäköinti sekä B4 – Ajaminen maantieliikenteessä ja ohittaminen*).

Tavoitteellisen opetuksen varmistamiseksi on hyvä käyttää opetuskorttia opetuksen apuna, vaikka viranomainen ei enää kortin käyttöä edellytäkään. Kortteja voi tulostaa Opetuslupa.fi -sivulta.

Ajo-opetusta on annettava vähintään 10 ajotuntia (sekä lisäksi autokoulussa annettavat riskien tunnistamisopetuksen neljä ajotuntia). Perinteisesti opetuslupaopetuksessa ajetaan niin kauan, että ajamiseen alkaa tulla riittävästi varmuutta. Tmi Karvatassu suosittaa tämän hyvän käytännön jatkamista.

Todistukseen saadusta kuljettajaopetuksesta ja hyväksytystä kuljettajantutkinnosta (E100) merkitään oppilaan saaman teoriaopetuksen yhteistuntimäärä sekä erikseen autokoulussa, opetuslupaopetuksessa ja simulaattorilla saatujen ajo-opetustuntien määrät.

RISKIEN TUNNISTAMISKOULUTUS

Opetuksen loppupuolella, ennen ajokoetta, opetuslupalaisen on saatava autokoulussa *Riskien tunnistamiskoulutusta* neljän teoria- ja neljän ajo-opetustunnin verran.

Riskien tunnistamisen teorianunneilla käsitellään seuraavia aiheita:

- *Kuljettajan vastuu liikenteessä (muun liikenteen huomiointi, onnettomuustilanteet)*
- *Asenteet ja suhtautuminen liikenteen haasteisiin (nopeus, turvallisuusväli, tieolosuhteet, riskien välttäminen, ekologinen ja taloudellinen autonkäyttö)*
- *Omaan toimintaan liittyvä osaaminen ja oman toiminnan hallinta (alkoholi ja päihteet, muut ajokykyyn vaikuttavat asiat)*
- *Automatisaatio ja kuljettajan rooli (avustavat järjestelmät: automaattisen hätäjarrituksen, kaistavahdin, pysäköintiavustajan, vakionopeudensäätimen ja vireystilan valvojan käyttö)*

Opetuslupa.fi -sivustolta voi ostaa palvelusetelin Antin Autokoulun tarjoamaan Riskien tunnistamiskoulutuksen virtuaaliopetukseen (palvelusetelin mukana tulee kahden vuoden käyttöoikeus sähköisen Autokoulun oppikirjaan ja teoriakokeen harjoittelumateriaaliin.) Osallistumisesta saa autokoulun antaman todistuksen.

Riskien tunnistamisen ajotunneilla käsitellään seuraavia aiheita:

- *Taajama-ajo (risteysajo, ajolinjan valinta, suojatiesäännöt, kevytliikenne)*
- *Maantieajo (kohtaamis- ja ohitustilanteet, päätielle liittyminen ja poistuminen, moottoritie)*
- *Pimeään aikaan ajo (näkeminen ja näkyminen, valojen käyttö. Ajoon on sisällytettävä ajamisen näyttöjä ja harjoituksia. Pimeällä ajamisen voi suorittaa simulaattorilla ympäri vuoden. Muutoin pimeällä ajamisen opetusta voi antaa vain pimeään aikaan syyskuun alusta maaliskuun loppuun.)*
- *Liukkaalla kelillä ajo (pitävyys ja liukkaus, jarrutus ja väistö, kaarreajo, vaaratilanteiden välttäminen)*

Ajotuntien aiheisiin liittyvä teoriaopetus pitää opiskella etukäteen, vasta silloin oppilas pääsee hyötymään liikenneopettajan riskinäkökulmaan keskittyvästä ajo-opetuksesta. Riskien tunnistamisen ajo-opetus on annettava henkilökohtaisena opetuksena. Opetus voidaan antaa myös simulaattorilla.

Opetuslupaopettaja voi halutessaan antaa lisä-ajo-opetusta samoista aiheista Opetuslupakirjasta löytyvien ohjeiden mukaisesti. Lisäharjoituksilla ei voi kuitenkaan korvata lakisääteistä opetusta.

KULJETTAJANTUTKINNON TEORIAKOE

B-luokan teoriakoe vaikeutui 1.7.2018 aikaisemmasta siten, että kysymysten määrä lisääntyi kymmenellä kysymyksellä ja hyväksymisraja pitää ylittää nyt kolmessa eri kysymysluokassa: Koe sisältää 50 liikennetilanteita esittelevää kuvallista tehtävää (hyväksymisraja: vähintään 43 oikein), 15 sanallista monivalintatehtävää (vähintään 11 oikein) ja 5 liikenteen riskitilanteissa toimimista arvioivaa tehtävää (vähintään 4 oikein). Kokeeseen käytettävä sallittu enimmäisaika on puoli tuntia, yksittäisille tehtäville ei ole määritelty aikaa.

Kokeessa käytettävää kysymyspankkia kasvattiin. Uutena kysymystyyppinä tuli käyttöön kysymyksiä, joissa monivalintatehtäviin voi olla yhdistettynä myös kuva.

Teoriakokeeseen tullessa EAS-koulutuksen suorittamisesta on esitettävä todistus.

KULJETTAJANTUTKINNON AJOKOE

Ajokokeeseen tulijalla pitää olla pakolliset ajotunnit käytynä ja teoriakoe suoritettuna. Lisäksi hänellä pitää olla todistus riskien tunnistamiskoulutuksen suorittamisesta mukanaan. Muuten tutkintoon pääsyn edellytykset pysyvät entisellään.

B-luokan insisajo piteni alku- ja loppukeskusteluineen tunnin mittaiseksi, josta liikenteessä ajoa on 45 minuuttia. Insisajossa ajetaan vähintään kolmasosa ajasta teillä, joiden nopeusrajoitus on 60 km/h ja käydään aina myös teillä, joiden nopeusrajoitus on vähintään 80 km/h.

Ajokokeen arvioinnissa tarkataan ajotapahtuman kokonaisuonnistumista ja luovutaan yksittäisten virheiden kirjaamiseen perustuneesta arvioinnista. Toki mikä tahansa vakava liikenne rikkomus johtaa edelleen kokeen hylkäämiseen.

Ajotapahtuman hallintaa tarkataan neljällä eri osa-alueella:

- ajoneuvon hallinta
- muiden tienkäyttäjien, erityisesti kevyen liikenteen huomiointi
- liikennetilanteiden ennakointi ja hallinta
- oman toiminnan hallinta

Ajokorttia suorittavan osaaminen arvioidaan ylläolevilla osa-alueilla asteikolla 1–5. Koe hylätään, jos osaaminen on jollakin osa-alueista selvästi puutteellista (arvosana 1) tai jos osaaminen on heikkoa (arvosana 2) useammalla kuin yhdellä osa-alueella.

Hylätyn kokeen päätteeksi ei enää määrätä lisäopetustunteja. Hylätystä kokeesta saa palautteen, josta ilmenee mitä asioita kannattaa harjoitella. Palautesähköpostissa on mukana myös ohjeistus oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

AJOKOKEEN JÄLKEEN

Hyväksytyyn ajokokeen jälkeen henkilö saa tutkintotodistuksen, jolla voi ajaa kuuden kuukauden ajan Manner-Suomessa. Se kelpaa ajokortista kuvallisen henkilötodistuksen kanssa kunnes varsinainen ajokortti tulee.

Uuden kuljettajan liikenne rikkomuksia seurataan kahden ensimmäisen vuoden aikana tarkemmin kuin muiden autoilijoiden: Muistutus tulee jo ensimmäisestä Tieliikennelain- tai tutkanpaljastinrikkomuksesta (rikesakolla rangaistavat teot eivät aiheuta muistutusta lukuun ottamatta ylinopeuksia tai kännykän käyttöä). Jos rikkomuksia tulee kaksi vuoden sisällä tai kolme kahden vuoden sisällä, kortti menee määräajaksi hyllylle. Tiukemman seurannan tarkoituksena on ohjata uusia kuljettajia turvalliseen ja normien mukaiseen ajotapaan.

Kortin kuivumisesta seuraa, että kuljettajan on saatava neljä tuntia teoriaopetusta autokoulussa ennen ajokortin saamista. Lisäkoulutuksessa etsitään syitä riskikäyttäytymiselle ja keinoja riskikäyttämisen ehkäisyyn.

SIIRTYMÄSÄÄDÖKSET

Niiden ennen 1.7.2018 ajokortin saaneiden, jotka eivät ehtineet suorittaa pakollista harjoittelu- ja syventävää vaihetta ennen uuden lain voimaantuloa, on ostettava riskien tunnistamiskoulutus autokoulusta. Jos ajokortin haltijalla on todistus pimeä-ajo-opetuksesta, sillä voi korvata yhden riskien tunnistamiskoulutuksen ajo-opetustunnin.

Jälkikäteen riskien tunnistamiskoulutuksen suorittaneiden on toimitettava koulutuksesta todistus Ajovarman toimipisteeseen kahden vuoden kuluessa ajokortin saamisesta. Poliisi voi määrätä ajo-oikeuden haltijan ajokieltoon toistaiseksi, jos todistusta ei ole toimitettu ja henkilö jää kiinni autolla ajosta liikenteessä.

Ennen 1.7.2018 opetuslupaopetuksen aloittaneilta ei vaadita *Ensimmäisen ajokortin suorittajan (EAS)* -koulutusta. Teoriakokeeseen tullessaan näiden henkilöiden tulee käyttää opetustietojensa kirjaamisessa (tarvittaessa siirtää tiedot) uusimuotoista E100 -lomaketta (*Todistus saadusta kuljettajaopetuksesta ja hyväksytystä kuljettajantutkinnosta*).